

Hyväksytty Suomen Bassetkerhon ry:n vuosikokouksessa

Hyväksytty Suomen Kennelliiton jalostustieteellisessä toimikunnassa

Suomen Bassetkerho ry

Basset Artensien Normand

***UUSI JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA
2025-2029***

Jalostuksen tavoiteohjelman sisältö

1.	YHTEENVETO	3
2.	RODUN TAUSTA.....	3
3.	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	5
4.	RODUN NYKYTILANNE	5
4.1.	Populaation rakenne ja jalostuspohja.....	5
4.2	Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	13
4.2.1	Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta.....	13
4.2.2	Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	13
4.2.3	Käyttö- ja koeominaisuudet	14
4.2.4	Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	16
4.2.5	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta	17
4.3.	Terveys ja lisääntyminen.....	20
4.3.1.	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	20
4.3.2.	Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	21
4.3.3.	Yleisimmät kuolinsyyt.....	24
4.3.4	Lisääntyminen.....	25
4.3.5	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	25
4.3.6	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä	26
4.4	Ulkomuoto	27
5.	YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA	28
6.	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	28
6.2	Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille	29
6.3	Rotujärjestön toimenpiteet.....	30
6.4	Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	31
6.5	Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	31
7.	LÄHTEET	32
8.	LIITTEET.....	33

1. YHTEENVETO

Basset artesien normand tulee säilyttää rotumääritelmän mukaisena koirana niin käyttöominaisuuksiensa kuin ulkomuotonsakin osalta. Se on erinomainen apulainen metsästäjälle hitaasti ajavana sekä jäljestävänä metsästyskoirana. Rodunomaisten käyttöominaisuuksien vaaliminen on ensiarvoisen tärkeää, sillä ne tekevät banista monipuolisen ja mukavan metsästyks- ja seurakoiran. Rodun populaatio on pieni niin Suomessa kuin maailmanlaajuisestikin. Perinnöllisen vaihtelun säilymisestä tulee huolehtia käyttämällä koiria monipuolisesti jalostukseen. Pienen populaation vuoksi kansainvälisen yhteistyön tekeminen eri maiden kasvattajien ja rotujärjestöjen kesken on välttämätöntä.

Rotumääritelmä kuvaa banin luonnetta sanoin ”iloinen ja erittäin ystävällinen”. Ban on erittäin tarkkavainuinen ja sitkeä jäljestäjä, mahtavaääninen, ei liian kovavauhtinen”. Ban antaa isännälleen mahdollisuuden nauttia liikkumisesta. Vihaisuus, liiallinen arkuus tai selvästi epänormaali käyttäytyminen mainitaan hylkäävänä virheenä.

Valtaosa basset artesien normandeista on terveitä ja elää myös pitkäikäisiksi. Rodun vakavuudeltaan merkittävin terveysongelma on epilepsia. Lisäksi rodulla on raportoitu jonkin verran ihon ja tassujen kutinaa. Yleisin kuolinsyy on kasvainsairaudet.

Basset artesien normand kuuluu kondrodystrofisiin rotuihin, mikä aiheuttaa eturaajojen käyryyttä. Rotumääritelmän mukaan eturaajat ovat puolikäyrät tai hieman vähemmän kuin puolikäyrät. Jalostuksessa tulisi kiinnittää huomiota, ettei raajojen käyryys mene liialliseksi.

Jalostukseen käytettävien basset artesien normandien tulee olla terveitä ja hyväluonteisia rotunsa edustajia. Yksittäisiä koiria tulee käyttää jalostukseen rajallisesti. Toivottavaa on, että ainakin toisella pentueen vanhemmista on hyväksytty koetulos ajo- tai mejä-kokeesta.

2. RODUN TAUSTA

Rodun esi-isiä on käytetty 1600-luvulta lähtien vainukoirina Ranskassa. Jacques du Fouillouxin kirjassa ”Traité de la Vénerie” 1652, hän kuvailee nuorten bassettien koulutusta kettujen ja mäyrien metsästämiseen, hyödyntäen jäljittämistä ja kaivamista. Hänen kuvituksistaan näkyy selvästi koirat, joilla on pitkä vartalo ja lyhyet jalat. Bassetit olivat sopivia metsästyksen varsijousella, koska ne ajoivat riistan metsästäjän eteen sopivalla vauhdilla, jotta heillä oli tarpeeksi aikaa tähdätä painavalla välineellä. Vuosisatojen saatossa kehittyi erilaisia versioita Baseteissa, jotka olivat nimetty eri alueiden mukaisesti.

Alueet olivat hyvin eristettyjä toisistaan, joten jalostuksen tulokset palvelivat kyseisen alueen riistaa, ilmastoa ja maaperää. Metsästäjät valitsivat jalostukseen yksilöitä, jotka olivat parhaiten sopivia heidän ympäristöönsä metsästyksen ominaisuuksiltaan, kokonsa puolesta ja turkin

laadultaan. Sileä karvainen Basset sopi metsästykseseen tasaisemmillä alueilla ja avometsissä Normandiassa, josta rotu on saanut nimensä.

Ranskan vallankumouksen jälkeen, metsästys vapautui ylimystön eksklusiivisesta harrastuksesta kaikelle kansalle ja Basset oli hyvä valinta, koska metsästykseseen ei enää tarvinnut isoa laumaa ja omistaa hevosta.

Basset Artesien Normand on syntynyt kahden eri alueen koirien sekoituksesta, Normandian ja Artoisin. Vanha tyyppi oli nimeltään Basset d'Artois, 1900-luvulla ranskan

rotuluettelossa oli kaksi eri rotua, jolla oli lähes identtiset kuvaukset, tämä johti tilanteisiin, jossa yhdestä pentueesta oli mahdollista tulla kahden eri rotuisia pentuja. Kennelliitto päätti vuonna 1937 lievällä enemmistöllä, että Basset d'Artois poistetaan rotulistalta ja Tammikuun ensimmäinen päivä 1938 jäljelle jäi ainoaksi roduksi Basset Artesien Normand.

Kuva 1. Basset käyrillä jaloilla - kirjasta Metsästyskoirat de la Blanchere 1875

Rotu Suomessa

Brita Mortensen toi vuonna 1967 Suomeen ensimmäisen basset artésien normandin. Narttu Pecadille De L'Ombree oli vuonna kasvatettu Ranskassa 1964. Suomeen ensimmäinen pentue sille syntyi 23.11.1969 Ranskalaisen uroksen Piano Des Rhodos De Redern kanssa. Pentueesta kolme koiraa jäi Suomeen, kolme vietiin Tanskaan ja kaksi Ruotsiin. Tämä Ensimmäinen Suomessa syntynyt pentue löytyy edelleen joidenkin Suomessa ja Ruotsissa kasvatettujen basset artésien normandien taustalta.

Suomeen ensimmäiset koirat tulivat rodun kotimaasta Ranskasta, koiria myös tuotiin Ruotsista sekä myöhemmin Hollannista ja Norjasta. Kasvattajia ja pentueita ei Suomessa ole ollut ennen 2010-lukua kuin kourallinen. Nykyään kasvattajia on viisi.

Suomessa rotua oli rekisteröity vuoden 2024 lopussa 200 kpl ja vuoden 2024 aikana uusia rekisteröintejä tehtiin 13 kpl.

Rodun kotimaassa Ranskassa basset artésien normandin on metsästyskäytössä sekä sitä pidetään erinomaisena perhekoirana. Suomessa basset artésien normandin metsästyskäyttö on vähäistä. Ruotsissa ja Norjassa koirat pääasiassa myydään metsästäviin perheisiin. Rotu ei kuitenkaan ole jakautunut erillisiin näyttely - ja metsästyslinjoihin.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Suomen Bassetkerho ry – Finska Bassetklubben rf on perustettu vuonna 1972 rotua harrastavaksi yhdistykseksi. Tuolloin Bassetkerho kuului seurakoirien alaisuuteen. Rotujärjestön arvon Suomen Bassetkerho on saanut vuonna 1987. Suomen Bassetkerho on basset rotujen rotujärjestö Suomessa ja lisäksi se toimii vihikoirien ja saukkokoirien kattojärjestönä. Vuonna 2016 joukkoon ovat liittyneet pienet sveitsinajokoirat. 2021 Bassetkerhoon tuli uusi rotu Griffon bleu de Gascogne.

1980 – luvun lopulta alkaen jäseniä rotujärjestössä on ollut n. 300. 2000 – luvulle asti ensimmäisenä vuosikymmenenä Bassetkerhon jäsenmäärä oli noususuuntainen ollen enimmillään yli 600 jäsentä vuonna 2006. 2010 – luvulla jäsenmäärä se on kääntynyt laskusuuntaan, ollen nykyään n. 400 jäsentä.

Bassetkerhoon liittyi myös 2000-luvun alussa Käyttöbassetit, joka on myöhemmin lopetettu. Annukka Harvalan johdolla perustettu Suomen Basset Hound yhdistys liittyi jäseneksi vuonna 2009 ja myöhemmin uudelleen perustettu Käyttöbassetit ry vuonna 2014.

Jalostustoimikunnassa on suurimmissa roduissa edustaja. Jalostustoimikunnan tehtävänä on valvoa ja ohjata Suomen Bassetkerhon alaisten rotujen jalostustyötä. Bassetkerhon jalostustoimikunta toimii kerhon hallituksen alaisuudessa.

Jalostustoimikunta seuraa rotujen tilannetta Suomen lisäksi maailmalla ja pyrkii tarvittaessa olemaan yhteydessä muiden maiden rotujärjestöihin. Roduista saatujen tietojen, roduissa esiintyvien sairauksien ja uusien tutkimustietojen pohjalta päivitetään tarpeen mukaan Bassetkerhon jalostusohjetta. Myös pentulistan ylläpito kuuluu jalostustoimikunnalle.

4. RODUN NYKYTILANNE

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geenimuotojen (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta.

Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät haitalliset mutaatioalleelinsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä mutaatiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä mutaatiota ole.

(Lähde:Mäki,Katariina/SuomenKennelliitto

http://www.kennelliitto.fi/perinnollinenmonimuotoisuus-ja-jalostuspohja)

Rodun rekisteröintimäärät Suomessa

Basset artésien normandeja on rekisteröity 118 kpl vuosien 2014 ja 2023 välillä. Eniten rekisteröintejä on vuonna 2022 (33) . Tarkastelujaksolla ei ole lainkaan rekisteröintejä vuosina 2014 ja 2023. Rekisteröintien keskiarvo oli tarkastelujaksolla 11,8 /vuosi. Tarkasteluajanjaksolla ei ole nähtävissä selkeää nousua tai laskua, ainoastaan ”huippuvuosi” 2022 erottuu 33 rekisteröinnillä. Jos verrataan rekisteröintejä 2000-luvun alkuun, ovat rekisteröintimäärät kuitenkin nousussa. Tuolloin rekisteröinnit ovat olleet lähinnä yksittäisiä tuontikoiria ja pentueita on syntynyt ainoastaan 2000 (1) ja 2011 (1).

Tuontikoirat

Rodun tuonteja on keskimäärin noin yksi vuodessa, tämäkin vaihtelee vuosittain. Tuontikoirien maat ovat Venäjä, Ruotsi, Ranska, Puola ja Alankomaat.

Taulukko 1. Vuosilasto - rekisteröinnit 2014-2023

Lähde: Kennelliiton jalostustietojärjestelmä

	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Pennut (kotimaiset)		32	8	13	10	16	13	12	7	
Tuonnit		1	1	2	1		2			
Rekisteröinnit yht.		33	9	15	11	16	15	12	7	
Pentueet		4	1	3	1	3	2	1	1	
Pentuekoko		8,0	8,0	4,3	10,0	5,3	6,5	12,0	7,0	
Kasvattajat		3	1	3	1	2	2	1	1	
jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki		3	1	3	1	2	2	1	1	
- kotimaiset		1	1	1	1		1		1	
- tuonnit		1		1		1				
- ulkomaiset		1	0	1	0	1	1	1	0	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä		4 v 10 kk	5 v 9 kk	4 v 6 kk	5 v 6 kk	1 v 6 kk	4 v 4 kk	7 v 5 kk	3 v 3 kk	
jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki		4	1	3	1	2	2	1	1	
- kotimaiset		4		3	1	2	2	1		
- tuonnit			1						1	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä		3 v 11 kk	2 v 6 kk	3 v 9 kk	3 v	2 v 7 kk	4 v 1 kk	4 v 1 kk	4 v 10 kk	
Isosät		5	2	6	2	4	3	2	2	
Isoädit		5	2	6	2	4	3	2	2	
Sukusiitosprosentti		1,84%	3,13%	3,03%	0,78%	0,93%	1,92%	0,00%	0,78%	

Jalostuskoirien keskimääräinen ikä

Jalostuskoirien keski-ikä on vaihdellut vuosien 2014–2023 välillä (taulukko 1) ja kummallakaan sukupuolella ei ole siinä selkeää nousevaa tai laskevaa suuntausta. Jalostukseen käytettyjen urosten keski-ikä vaihtelee vuosittain 1 vuoden ja 6 kk sekä 7 vuoden 5 kuukauden välillä. Jalostukseen käytettyjen narttujen keski-ikä vaihtelee 2 vuoden 6 kuukauden ja 4 vuoden 10 kuukauden välillä.

Suomen Bassetkerhon jalostusohjeessa jalostukseen käytettävän nartun iäksi pentujen syntyessä suositellaan 2-7 vuotta, mikä näiden keskiarvo tilastojen puitteissa toteutuu. Jalostustietokannasta löytyy vuosien 2014-2023 välillä 1 pentue, joissa isä on ollut pentujen syntyessä alle kaksi vuotta.

Tietoa sukusiitoksesta

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esille tuloon.

Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia, jolloin haitalliset, usein resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitos vähentää heterotsygoottisia geenipareja

Koiran sukusiitosaste on puolet sen vanhempien välisestä sukulaisuussuhteesta. Isä-tytär -parituksessa jälkeläisten sukusiitosaste on 25 %, puolisisarparituksessa 12,5 % ja serkusparituksessa 6,25 %. Sukusiitos vähentää heterotsygoottisten geeniparien osuutta jokaisessa sukupolvessa sukusiitosasteen verran, joten esimerkiksi puolisisarparituksessa jälkeläisten heterotsygotia vähenee 12,5 %. Myös todennäköisyys haitallisten resessiivisten ongelmien esiintuloon on puolisisarparituksessa 12,5 %.

Sukusiitos ei periydy. Jos koiran vanhemmat eivät ole keskenään sukua, pentujen sukusiitosaste on nolla.

Koirilla on rotuja muodostettaessa käytetty runsaasti sukusiitosta. Sukusiitoksella pyritään tuottamaan tasalaatuisia ja periyttämisvarmoja eläimiä. Jos huonot alleelit esiintyvät kaksinkertaisina sukusiitoksen ansiosta, niin mikseivät hyvätkin. Toisaalta sukusiitetykin eläin siirtää vain puolet perimästään jälkeläisilleen, jolloin edulliset homotsygoottiset

alleeliyhdistelmät purkautuvat. Lisäksi jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole.

Haitat alkavat näkyä kun sukusiitosaste ylittää 10 %

Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. 10 Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu täsmälleen samalla sukupolvimäärällä. Jalostuksessa suositellaan neljän- viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä sukusiitosprosentti lasketaan sillä sukupolvimäärällä, jonka kohdalla tunnettujen (tallennettujen) esivanhempien määrä ylittää vielä 50 %. Esimerkiksi kuudennessa sukupolvessa on sukutaulupaikkoja 64 esivanhemmalle. Jos esivanhemmista vähintään 33 kpl on tiedossa, sukusiitosaste lasketaan kuuden sukupolven mukaan. Jos taas vaikkapa emän puolella ei sukutaulutiedoissa ole esivanhempia tuossa kohtaa enää ollenkaan, on kuudennessa sukupolvessa tiedossa enintään 32 koiraa, jolloin sukusiitosaste lasketaan viiden sukupolven mukaan.

(Lähde: Mäki, Katariina/Suomen Kennelliitto <http://www.kennelliitto.fi/sukusiitos>)

Basset artesien normandin vuosittainen sukusiitosaste

Jalostustietojärjestelmän sukusiitosasteita käytettäessä on mainittava, että sukusiitosaste on muilla kuin kotimaisilla roduilla laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Sen kehityssuunta on kuitenkin tärkeä.

Vuosittaiset sukusiitosprosentit, jotka on esitetty Taulukossa 1, ovat Suomen populaatiossa selvästi alle kennelliiton suositteleman 6,25%. Korkein sukusiitosprosentti on vuodelta 2021 (3,13%) ja matalin vuodelta 2016 (0,00%). Vuosien välillä on vaihtelua, mutta selvää kehityssuuntaa ei ole.

Jalostuskoirien käyttömäärät sekä keskinäinen sukulaisuus

Taulukoissa 2 ja 3 on vuosien 2014–2023 aikana käytetyt basset artesien normand urokset ja nartut . ”Tilastointiaikana”-sarakkeet kertovat näiden koirien pentue- ja pentumäärät vuosilta 2014-2023 ja ”yhteensä”-sarakkeeseen on merkitty elinikäiset jälkeläismäärät.

”Toisessa polvessa”-sarakkeet kertovat näiden koirien jälkeläisten pentueiden ja pentujen määrät. Viimeisen kymmenen vuoden (2014–2023) aikana suomalaisten basset artesien normandien jalostuksessa on käytetty 13 eri urosta ja 13 eri narttua. Kuten taulukosta 2 on havaittavissa, viittä urosta on käytetty tuottamaan 50 % kyseisen ajanjakson pennuista (kumulat. %).

Suomen Kennelliiton mukaan pienilukuisissa roduissa yksittäisen koiran jälkeläisten määrän tulisi olla enimmillään 5 % neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Suomen Bassetkerhon kaikkien rotujen yhteisen jalostusohjeen mukaan yksittäiselle urokselle suositellaan maksimissaan neljä (4) pentuetta, nartulle kolme (3), mutta baneilla suositeltu enimmäisjälkeläismäärä tulee tavallisesti täyteen jo ensimmäisessä pentueessa. Saman yhdistelmän uusimista ei suositella.

Tämänhetkisten rekisteröintimäärien perusteella basset artesien normand - rodun suositeltu jälkeläismäärä on 3 pentua ja 5 toisen sukupolven jälkeläistä.

Tarkasteluajanjaksolla (2014–2023) yhtä urosta lukuunottamatta on jälkeläisiä suositusta enemmän (TAULUKKO 2) ja 7 uroksella toisen polven jälkeläisten määrä ylittyy (TAULUKKO 2). Narttujen osalta suositeltu pentumäärä ylittyy 11 koiralla ja toisen polven jälkeläisten määrä viidellä. (TAULUKKO 3).

Puolet jalostukseen käytetyistä uroksista on tuontikoiria ja niillä on teetetty yksi tai kaksi pentuetta. Kolmella näistä on enemmän kuin kaksi toisen polven pentuetta ja näin ollen runsaammin toisen polven jälkeläisiä. Vain kolmella nartulla kolmestatoista on tehty kaksi pentuetta.

Taulukko 2. Viimeisen 10 vuoden (2014-2023) aikana jalostukseen käytetyt urokset Tummennettuna suositukset ylittävät lukumäärät.

#	Uros	Syntymä-vuosi	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat. %	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	SOBAHLI SHAM DUCCLAIR	2020	2	18	16,22 %	16 %	0	0	2	18
2	STAR BAN ZUMO	2017	2	14	12,61 %	29 %	1	1	2	14
3	PELLTORPARNS AKILLES	2008	1	12	10,81 %	40 %	4	32	1	12
4	RITZYPAL'S FOREST LORD	2013	1	10	9,01 %	49 %	0	0	1	10
5	KAISLAN TILAN ORAGEUX	2015	1	8	7,21 %	56 %	0	0	1	8
6	KAISLAN TILAN LA PRINCE	2016	1	8	7,21 %	63 %	1	10	1	8
7	RITZYPAL'S BLOOMING ROCK	2018	1	7	6,31 %	69 %	0	0	2	14
8	DINGO DE LA BASTIDE DE GUYENNE	2008	1	7	6,31 %	76 %	3	20	2	11
9	KAISLAN TILAN LA CANNEBERGE	2011	1	7	6,31 %	82 %	1	8	1	7
10	HOCHÉPOT DE BÉRÉNICE	2012	1	7	6,31 %	88 %	1	6	1	7
11	JACOBIN DE BÉRÉNICE	2014	2	6	5,41 %	94 %	2	14	2	6
12	RITZYPAL'S FOREST WIZARD	2013	1	6	5,41 %	99 %	4	30	1	6
13	JADORE GALGAN SEMPER CORDIS	2017	1	1	0,90 %	100 %	0	0	1	1

Taulukko 3. Viimeisen 10 vuoden aikana jalostukseen käytetyt nartut Tummennettuna suositukset ylittävät lukumäärät.

#	Narttu	Syntymä-vuosi	Tilastointiaikana				Toisessa polvessa		Yhteensä	
			Pentueita	Pentuja	%-osuus		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	KAISLAN TILAN SAUVIGNON BLANC	2017	2	16	14,41 %		1	10	2	16
2	KAISLAN TILAN GOUT LA-BAS	2016	2	14	12,61 %		1	1	2	14
3	KAISLAN TILAN LA CHICOUTÉ	2011	1	12	10,81 %		4	32	1	12
4	RITZYPAL'S FOREST GHOST	2013	2	11	9,91 %		1	5	2	11
5	KAISLAN TILAN OUI SAVA	2016	1	10	9,01 %		0	0	1	10
6	FOREST ELITE PS I LOVE DIAMONDS	2020	1	10	9,01 %		0	0	1	10
7	O LAIT DE LA FORGE DU PUCH	2018	1	8	7,21 %		0	0	1	8
8	KAISLAN TILAN MUSCADET	2017	1	7	6,31 %		0	0	1	7
9	FELINE VA ET LAISSE DIRE	2010	1	7	6,31 %		1	8	1	7
10	KAISLAN TILAN PINOT NOIR	2017	1	7	6,31 %		0	0	1	7
11	KAISLAN TILAN LA COMTESSE	2013	1	6	5,41 %		4	30	1	6
12	RITZYPAL'S FOREST FLOWER	2013	1	2	1,80 %		2	14	1	2
13	TRES CHERIE MAW MAW KITTY LAVAUX	2018	1	1	0,90 %		0	0	1	1

Sukulaisuussuhteet

Kaksi eniten käytettyä urosta kymmenen vuoden ajanjaksolta ovat molemmat ulkomaan tuontikoiria. Toinen uroksista on ruotsista ja toinen venäjältä. Kyseiset urokset eivät ole sukua keskenään. Eniten käytetyllä uroksella ei ole vielä toisen polven jälkeläisiä. Listalla olevista uroksista löytyy kolmen ja neljän sukupolven ketjuja. Kuva 1.

Kolmesta eniten käytetystä nartusta kahdella on samaa sukulinjaa, äiti ja tytär. Kolmannella sijalla olevalla nartulla on useampi jälkeläinen ja kaksi toisen polven jälkeläistä eniten käytettyjen koirien listalla.

Rodun jalostuspohjan tulisi pysyä mahdollisimman laajana, jotta vältetään liian suurien sukusiitosprosenttien haittavaikutuksilta. Pohjoismaista löytyy runsaasti samoja sukulinjoja, koska samoja yksilöitä on käytetty jalostukseen Ruotsissa sekä Norjassa, Suomen lisäksi. Rodun kotimaasta Ranskasta löytyy sukulinjoja, joita ei ole Suomessa.

				2	STAR BAN ZUMO		
		3	PELLTORPARNS AKILLES	2	KAISLAN TILAN GOUT LA-BAS	13	TRES CHERIE MAW MAW KITTY LAVAUX
8	DINGO DE LA BASTIDE DE GUYENNE	3	KAISLAN TILAN LA CHICOUTÉ	6	KAISLAN TILAN LA PRINCE	6	FOREST ELITE PS I LOVE DIAMONDS
			ulkomainen uros	5	KAISLAN TILAN OUI SAVA		
				7	O LAIT DE LA FORGE DU PUCH		
		9	KAISLAN TILAN LA CANNEBERGE	5	KAISLAN TILAN ORAGEUX		
		9	FELINE VA ET LAISSE DIRE				
11	JACOBIN DE BÉRÉNICE						
12	RITZYPAL'S FOREST FLOWER	7	RITZYPAL'S BLOOMING ROCK				
12	RITZYPAL'S FOREST WIZARD	8	KAISLAN TILAN MUSCADET				
		10	KAISLAN TILAN PINOT NOIR				
11	KAISLAN TILAN LA COMTESSE	1	KAISLAN TILAN SAUVIGNON BLANC	6	FOREST ELITE PS I LOVE DIAMONDS		

Kuva 2. esittää eniten käytettyjen koirien sukulaisuussuhteita. Sinisellä värillä merkityt koirat ovat uroksia ja punaisella merkityt narttuja. Numero koiran nimen edessä on "koiran sijoitus" eniten käytettyjen koirien taulukossa. Vasemmalla on koiran isä/emä ja oikealla puolella sen jälkeläinen.

Populaatiot muissa maissa

Taulukossa 4. näkyvät muiden pohjoismaiden, Ranskan ja Alankomaiden rekisteröintimäärät. Rodun alkuperämaan lisäksi taulukossa olevista maista on tuotu koiria Suomeen ja niistä oli rekisteröintimäärät löydettävissä. Rekisteröintimäärät ovat pääsääntöisesti laskussa koronan aiheuttamien kasvaneiden rekisteröintimäärien jälkeen. Pohjoismaista Norjassa ja Ruotsissa rotua rekisteröidään eniten ja näissä maissa rotu onkin aktiivisesti metsästyskäytössä. Tanskassa rotua rekisteröidään vähiten.

Rodun alkuperämaassa Ranskassa on edelleen löydettävissä rekisterin ulkopuolella olevia metsästyskäytössä olevia koiria ja niiden jälkeläisiä, joita on mahdollisuus ottaa rotuun rotujärjestön sekä Ranskan kennelliiton ohjeiden mukaisesti. Näin rodun jalostuspohjaa voidaan laajentaa – joskin rotuun otettujen koirien taustalta saattaa löytyä samoja koiria kuin jo rekisterissä oleviltakin.

Rotu on verraten harvinainen Ranskan ulkopuolella. Valtaosan suomalaisten koirien sukutauluista muodostaa ranskalaiset koirat. Suoraan Ranskasta Suomeen on tuotu yksittäisiä koiria. Viimeksi vuonna 2022 Ranskasta on tuotu narttu, jolla on nyt yksi pentue Suomessa. Ulkomailta on saatavissa vierassukuisia jalostuskoiria ja rodussa on olemassa erillisiä sukulinjoja.

Taulukko 4. Muiden pohjoismaiden, Ranskan ja Alankomaiden rekisteröintimäärät vuosina 2014-2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Ranska</i>	214	171	185	185	207	148	171	182	136	148
<i>Alanko- maat</i>	51	55	49	51	34	47	35	52	28	28
<i>Ruotsi</i>	28	24	32	31	26	20	48	24	44	12
<i>Norja</i>	16	40	7	18	45	22	18	29	32	31
<i>Tanska</i>	0	13	16	0	14	0	0	0	8	7

Yhteenveto

Basset artesien normand on harvalukuinen rotu Suomessa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana on rekisteröity keskimäärin 11,8 koiraa / vuosi ja koiria on tuotu Suomen noin yksi / vuosi.

Jalostukseen käytetyt koirat ovat iältään Kennelliiton jalostus strategian mukaisia yhtä alle kaksi vuotiaana käytettyä urosta lukuunottamatta. Sukusiitosprosentit ovat maltillisia eikä ylilyönteihin ole sorruttu. Jalostuskoirien käyttömäärät ovat pysyneet maltillisina.

Jalostuskoirissa on paljon keskinäisiä sukulaisuussuhteita johtuen rodun pienestä populaatiokoosta ja vähäisestä harrastajamäärästä Suomessa.

Jatkossakin on tärkeää tuoda uutta verta ulkomailta ja pitää yksittäisten koirien jälkeläismäärät kohtuullisina. Näin pyritään ylläpitämään rodun monimuotoisuutta.

4.2 Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1 Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

Rotumääritelmä kuvaa banin luonnetta sanoin ”iloinen ja erittäin ystävällinen”. Ban on ”erittäin tarkkavainuinen ja sitkeä jäljestäjä, mahtavaääninen, ei liian kovavauhtinen”. Antaa isännälleen mahdollisuuden nauttia liikkumisesta. Vihaisuus, liiallinen arkuus tai selvästi epänormaali käyttäytyminen mainitaan hylkäävänä virheenä.

Basset artesien normand on metsästyskoirarotu joka kuuluu ajaviin ja jäljestäviin koiriin. Rotumääritelmän mukaan ban toimii metsästyksessä yhtä hyvin yksin kuin ajueessakin. Bania käytetään kanin, jäniksen, metsäkauriin, peuran, villisian ja ketun metsästyksen.

4.2.2 Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Luonteeltaan ban on rauhallinen ja ystävällinen. Aristokraattinen kuvaa hyvin olemusta. Sen tulee olla iloinen, ei koskaan arka tai aggressiivinen. Avoimuus ja lempeys ovat rodun tunnusmerkkejä ja rotu sopii hyvin perhekoiraksi. Lempeyden tulee näkyä niin luonteessa kuin olemuksessa ja käytöksessä.

Koska kyseessä on metsästyskoira, on otettava huomioon, että riistavietti on olennainen osa rotua ja koiran irti pitäminen saattaa olla mahdotonta.

Jalostuksen tavoiteohjelman tueksi teetetyn kyselyn avulla pyrittiin selvittämään muun muassa rodun luonteeseen liittyviä haasteita, rodun käyttöä ja siihen liittyviä ominaisuuksia. Se toteutettiin sähköisellä lomakkeella, johon halukkaat saivat vastata niin elävistä kuin jo kuolleista omistamistaan koirista. Kyselyyn saatiin tiedot 60 koirasta.

Kyselyn perusteella 76,7 % koki ettei koiralla esiinny minkäänlaisia käytösongelmia. Isoimmat esiin tulleet asiat koskivat koiran arkuutta ja pelkoa, joita raportoitiin 5 koiran kohdalla. Ääniarkuutta raportoitiin 6 koiran kohdalla. Seuraavaksi nousivat ongelmat sisäsiisteyden puutteessa (4kpl) ja eroahdistuksessa kahdella koiralla. Yhden kodinvaihtajan kerrottiin vaihtaneen kotia aggressiivisen käytöksen takia.

Vuosina 2014-2023 on näyttelyissä annettu laatuarvosana "ei voida arvostella" 1 kertaa ja "hylätty" 1 kerran. Toisessa tapauksessa koira ei ole suostunut näyttämään hampaitaan (EVA). Hylätty laatuarvosana on annettu epäsymmetrisestä etuosan rakenteesta.

Basset artesien normandille ei ole tehty MH:n tai luonnetestin ihanneprofiilia ja eikä niitä ole käynyt luonnetestissä eikä MH-kuvauksissa.

Ei ole tietoa, onko muissa maissa tehty vastaavia kyselyitä ja näin ollen ei ole mahdollista verrata eri maiden rodun populaatioiden eroja

4.2.3 Käyttö- ja koeominaisuudet

Ban on ajava ja jäljestävä koira. Se ajotapa on hidas, joskin koira on notkea ja ketterä ja pärjää loistavasti kivikkoisissa ja pusikkoisissa maastoissa ajettaessa pienillä alueilla. Rotumääritelmän mukaan se ajaa haukkuen ja toimii yhtä hyvin yksin kuin ajueessakin. Mieluiten ban ajaa pienriistaa, kania, jänistä ja metsäkaurista.

Ranskassa koirat osallistuvat metsästyksesiinkin ajueina. Ajueessa jokainen koira saa kuitenkin yksilöarvostelun. Ajoeläimen mukaan ajueessa on eri määrä koiria. Metsästettäessä jäniksiä tai kaneja ajueessa on 4 koiraa, metsästettäessä kaurista tai peuraa ajueessa on 6 koiraa ja metsästettäessä villisikaa ajueessa on 8 koiraa.

Ranskan ulkopuolella banin metsästyskäyttö vaihtelee paljon eri maissa. Esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa rotu on pääosin metsästyskäytössä, kun taas Alankomaissa sitä ei käytetä metsästyksen.

Perinteisesti baneja on Suomessa käytetty jäniksen metsästyksen ja alun perin ne kävivät ajokokeissa mäyräkoirien säännöillä (MÄAJ). Vuodesta 2008 eteenpäin kokeissa on ollut käytössä dreevereiden ajokokeiden säännöt (DRAJ). Metsästysasetukseen kirjattiin muutos kesäkuussa 2019, jolla hirvieläintä ajavan koiran säkäkorkeusrajoitusta korotettiin 28 senttimetrillä 39 senttimetriin. Tämä mahdollistaa banin käytön hirvieläinten metsästyksessä aiemmin sallittujen jäniksen ja ketun lisäksi. Nykyään bania käytetäänkin jäniksen metsästyksen lisäksi enenevässä määrin myös kauriiden ja peurojen metsästyksen.

Suomessa, omistajilta saatujen vastausten mukaan, 26,7% harrastaa metsästystä ban kanssa. Jäljestystä harrastetaan 8,3 % kanssa. Näistä suurin osa harrastaa metsästyskoirien verijälkeä ja yksi jäljestää ihmistä.

Suomessa bania käytetään pääosin metsästyksen yksin (70, 8% vastanneista). Ajueessa koiraa käytti 41,7% vastanneista. Yhdellä koiralla metsästettäessä, siltä edellytetään itsenäistä työskentelyä haussa sekä ajossa. Vastausten perusteella irtilasketuista koirista 77,1 % liikkuu vieraassa maastossa innokkaasti ja rohkeasti. Hakutyylillä oli suunnitelmallista ja rengastavaa 38,5% koirista ja 17,9% koirista teki hakua pistoina, 46,2% ei osannut arvioida

koiransa hakutyylä. Tyypillinen hakuetaisyys Suomessa oli 200-300 m. 46,2% koirista oli ajanut riistaa äänen kanssa ja ajoaika vaihteli 30-60 min välillä. 8% koirista tulee pois ajosta kutsuttaessa ja 92 % ei kuule kutsuja ajaessaan. 51,7 % koirille oli ammuttu riistaa ja 48,3% ei ollut ammuttu mitään. Suurin osa koirista (51,6 %) koirista ei reagoinut laukaukseen ja 12,9 % reagoi, 35,5% vastanneista ei osannut sanoa koiransa reaktiota. 59,3% koirista oli kiinnostuneita kaadosta ja 7,2 % ei ollut kiinnostunut kaadosta ja 33,3% % ei osannut sanoa miten koira käyttäytyy kaadolla.

Basset artesien normandien osallistuminen MEJÄ - ja DRAJ- kokeisiin

Taulukoista 5. ja 6 näkyvät banien koekäynnit ja tulokset viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Tarkastelujaksolla molemmissa koemuodoissa koekäynnit ovat olleet hyvin vähäisiä.

Taulukossa 5. on Banien DRAJ-koekäynnit ja tulokset vuosilta 2014-2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
DRAJ-1					1					
DRAJ-2										
DRAJ-3										
DRAJ-0										1
DRAJ-										

Taulukossa 6. on MEJÄ- koekäynnit ja tulokset vuosilta 2014-2023

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
AVO 1	1	1					2			
AVO2							1			
AVO3										
AVO 0			2				1			
AVO -		1								
VOI 1										
VOI 2										
VOI 3										
VOI 0			1					1	2	
VOI -								1	1	
YHT.	1	2	3				4	2	3	

Omistajille tehdyn kyselyn perusteella rotua pidetään Suomessa suurimmaksi osaksi lemmikkinä (83,3%). Suosituin harrastus banien kanssa ovat koiranäyttelyt (50%) ja metsästys toiseksi suosituin (26,7%).

Noseworkia kertoi harrastavansa 10% , jäljestystä 8,3% ja kaverikoiratoimintaa 6,7% vastanneista.

Vastausten perusteella Bania pidetään Suomessa pääosin lemmikkinä. Eniten niiden kanssa harrastetaan näyttelyitä.

4.2.4 Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Kotikäyttäytyminen

Basset artesien normandin omistajat ja kasvattajat vastasivat kyselyyn 60 koiran osalta vuonna 2024. Kyselyn perusteella 76,7 % ei koe koiralla esiintyvän jokapäiväistä elämää hankaloittavaa käytöstä. 10% koirista kerrottiin esiintyvän pelkoa kovia ääniä kohtaan ja 8,3 % koirista esiintyi arkuutta. Vihaisuutta toisia koiria tai ihmisiä kohtaan tai arvaamattomuutta ei esiintynyt yhdelläkään koiralla. 6,7% koirista oli sisäsiisteyden puutetta. Kyselyyn vastanneista koirista kerrottiin 3,3% olevan haasteita eroahdistuksen kanssa.

Rodun rakenteessa on haasteena käyrät etujalat. Käyrät etujalat voivat aiheuttaa kipua ja nivelrikkoa, mikä voi vaikuttaa negatiivisesti käyttäytymiseen.

Lisääntyminen

Terveyskyselyssä tiedusteltiin myös koiran steriloinnista/kastroinnista ja 60 vastaajasta 30 % ilmoitti, että koira oli steriloitu/kastroitu. 44,4% (8kpl) ilmoitti tehneensä sen käytännön syistä arkielämän helpottamiseksi. Muita syitä sterilointiin/ kastrointiin oli sairauksia ennaltaehkäisevä toimenpide 38,9% (7 kpl), kohtutulehdus 27,8% (5kpl) ja haitallisen voimakkaat valeraskausoireet 16,7% (3kpl).

Jalostukseen oli käytetty 19 koiraa. Yleensä ottaen kasvattajat kertovat, että astutus sujuu hyvin, nartut synnyttävät ongelmitta ja hoitavat sekä imettävät pentuja hyvin.

Vastauksissa kävi ilmi, että 2 narttua ei ole tullut kantavaksi. Keisarileikkaukseen oli turvauduttu 2 kertaa. Kuolleita pentuja raportoitiin 3 koiran kohdalla ja 8 koiran kohdalla kuolleita pentuja ei ilmoitettu olleen.

4.2.5 Yhteenvedo rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Arkuus/pelko

Eläinlääkäri Nina Menna kertoo SKL:n hankikoira.fi osiossa koiran arkuudesta ja pelosta.

Koiralle

on eläinlajeina tyypillistä uusiin ennestään tuntemattomiin asioihin suuntautuva pelko.

Luonnonoloissa pelko suojaa koiraa, sillä koira ei hankkiudu sille vaarallisiin tilanteisiin. Ihminen on jalostuksella vaikuttanut koiriin suosimalla pentumaisia ominaisuuksia, jotka tekevät koirasta

helpommin hallittavan ja koulutettavan. Samalla koirista on pyritty tekemään villejä esi-isiään rohkeampia, jotta niiden käyttäminen ihmiselle soveltuviin käyttötarkoituksiin, kuten metsästyksen ja asuinalueen suojelemiseen, olisi helpompaa. Jalostustyö on tältä osin onnistunut vain osittain. Edelleen syntyy pentuja, jotka ovat arkoja ja pelokkaita. Koiran liiallinen pelokkuus vaikeuttaa ihmisen ja koiran välistä yhteistyötä ja elämää.

Arkuus, kuten taipumusta pelokkaaseen käyttäytymiseen usein kutsutaan, on periytyvä ominaisuus. Koiran käyttäytymisestä keskimäärin 20–30 prosenttia on perittyä ja kaikki muu on opittua. Pennut matkivat emän käyttäytymistä, joten pelokas emä tartuttaa käyttäytymisensä myös pentuihin. Pentujen pitäisi saada monipuolisia ja positiivisia kokemuksia kaikista sellaisista asioista, joiden kanssa ne joutuvat aikuisena elämään.

Kun koira kohtaa pelottavan kohteen, koiralla on neljä vaihtoehtoa. Koira voi paeta, jos sillä on siihen mahdollisuus. Koira voi myös hyökätä tai se voi jähmettyä kauhistuneena paikalleen odottamaan, että se voisi tehdä jotain omalta kannaltaan hyödyllisempää. Koira voi myös esittää olevansa täysin välinpitämätön koko asiaa kohtaan. Näillä käyttäytymisvasteilla koira pyrkii vähentämään omaa pelontunnettaan. Se, minkä tavan koira kulloinkin valitsee, riippuu senhetkisestä tilanteesta, koiran aikaisemmista kokemuksista ja perimästä.

Koiraa pelottaviin asioihin siedätettäessä on osattava lukea koiran antamista merkeistä se raja, jota kyseisellä harjoituskerralla ei tule ylittää. Koira ei saa näyttää ahdistuneelta tai pelokkaalta.

Koira ei opi, jos se pelkää. Tämä sääntö pätee riippumatta siitä, mitä harjoitellaan. Pahin virhe on liiallinen hosuminen. Pelottaviin asioihin tottuminen kestää viikoista kuukausiin ja vaatii pitkäjänteistä päivittäistä harjoittelua.

Ääniä pelkäävä koira siedätetään pelkäämäänsä ääneen. Tämä tapahtuu poishermostamisen ja vastaehdollistamisen avulla. Terapian onnistumiselle on eduksi, jos koira on jo ennen tätä vaihetta opetettu käyttäytymään rennosti rentoutumisharjoitusten avulla.

Sisäsiisteys

Eläinlääkäri Ninan Menna kertoo hankikoira.fi osiossa sisäsiisteystestä.

Koiranpentu voi virtsata hereillä ollessaan kerran tunnissa ja ulostaa 4 kertaa päivässä, myös yöllä 1–2 kertaa. Puolivuotias koira virtsaa 3–4 kertaa päivässä ja ulostaa 1–2 kertaa, joten koiralle tulee tarjota mahdollisuus ulkoiluun vähintään 3–4 kertaa päivässä.

Täydellistä rakon toiminnan hallintaa voidaan edellyttää narttupennuilta vasta ensimmäisen tai toisen kiiman jälkeen, sillä kiiman aikaiset hormonaaliset muutokset vaikuttavat virtsaputken sulkijalihaksen toimintaan ja saattavat sen aikuisen koiran tasolle. Molemmille sukupuolille virtsamerkkien jättäminen on normaalia lajinomaista toimintaa. Urokset oppivat nostamaan koipea yleensä vasta sukukypsyyden kynnyksellä eli 6 kk iästä eteenpäin.

Aikuinen koira voi tottua virtsaamaan vain kahdesti päivässä ja ulostamaan vain kerran, jollei sille anneta muuta mahdollisuutta, mutta koiran hyvinvoinnin kannalta kolme ulkoilutuskertaa päivässä on ehdoton minimi. Uroksen on pystyttävä nostamaan koipeaan kunkin ulkoilutuskerran aikana vähintään 10 kertaa, jotta sen virtsarakko tyhjenee kunnolla. Ulostaminen ja virtsaaminen ja toisten jättämien merkkien tutkiminen ovat osa koiran lajinomaista sosiaalista kommunikaatiota, jota sen on pystyttävä harjoittamaan voidakseen hyvin. Sekä virtsa että uloste sisältävät hajuaineita, jotka kertovat muille koirille muun muassa nartun kiimakiekkon vaiheista ja toimivat reviirimerkkeinä.

Melkein mikä tahansa virtsaamisasento on koiralla normaali. Urokset ovat useammin pystyasennossa kuin nartut, johon vaikuttaa urossukupuoli-hormonin eli testosteronin määrä ja asema laumassa. Kastration on todettu jossain määrin vähentävän virtsalla merkkäämistä,

mutta tässäkin oppimisella on suuri merkitys. Jollei koira ole oppinut sisäsiistiksi, se virtsaa ja/tai ulostaa edelleen sisälle, vaikka se olisi leikattu.

Jotkut urokset merkitsevät myös sisätiloissa pöydänjalkoja ja seinien kulmia virtsamerkeillään. Jos koira on vierailulla paikassa, missä on ennestään koirien hajumerkkejä, käytös saattaa vielä olla normaalin rajoissa (uroskoiran omistajan tehtäviin kuuluu tarkkailla koiraan tämän varalta!). Mutta jos tapaa esiintyy myös kotioiloissa, tilanne on ihmisten kannalta usein lähes sietämätön. Käyttöön voi olla monia syitä terveydentilasta alkaen, mutta koska joissain roduissa tapaa esiintyy paljon, voidaan olettaa että taustalta löytyvät näissä tapauksissa myös perinnölliset syyt. Joissain koirasuvuissa myös nartuilla on sisäsiisteysongelmia tavallista enemmän. Kun valitset pentua, muista siksi varmistaa, että koirasi vanhemmat ovat varmasti sisäsiistejä.

Mieltymys tehdä tarpeet jollekin tietylle alustalle kehittyy noin 6–8 viikon iässä. Pennut pystyvät itse hallitsemaan ulostamistaan ja virtsaamistaan 3–5 viikon iästä lähtien, johon asti emo huolehtii näistä tarpeista nuolemalla pentua. Emä myös pitää pesän puhtaana tarvittaessa syömällä pentujen jätökset. Aluksi pennut välttävät vain makuupaikkaansa, jos niillä on mahdollisuus tehdä tarpeensa esim. sanomalehtipaperille.

Koiran tulisi olla satunnaisia vahinkoja lukuun ottamatta sisäsiisti keskimäärin 6 kk ikään mennessä. Koira ei ole sisäsiisti, jos se pääsee riittävän usein ulos, mutta ei siitä huolimatta ole ollut puoli vuotta täytettyään koskaan vähintään kuukauden pituista jaksoa tekemättä tarpeitaan sisälle.

Jos koira ei opi sisäsiistiksi, eikä kyse ole terveydellisestä syystä (esim. virtsatietulehdus), on sisäsiisteyden opettaminen epäonnistunut. Koira saattaa tällöin suosia ulkona tekemisen sijaan pentuna omaksumaansa alustaa, on se sitten jokin tietty matto, sanomalehtipaperi tai vaikka kaakelilattia. Jos virtsaaminen tai ulostaminen tapahtuu vain omistajan ollessa poissa, on mahdollista, että taustalla on eroahdistus.

Eroahdistus

Eläinlääkäri Nina Menna kertoo SKL:n hankikoira.fi osiossa eroahdistuksesta. Eroahdistuksella tarkoitetaan koiran ja omistajan välille kehittynyttä voimakasta riippuvuussuhdetta. Koira ei ole koskaan oppinut tulemaan toimeen ilman omistajan tukea. Eroahdistus suuntautuu yleensä vain yhteen perheenjäseneseen, jonka poissa ollessa koira oireilee, vaikka koko muu perhe olisi paikalla.

Eroahdistusdiagnoosin teko vaatii pitkälle menevää koiran käyttäytymisen ja siihen vaikuttaneiden tekijöiden luotaamista. Joskus joudutaan videoimaan koiran käyttäytymistä kotona, kun omistaja on poissa, ennen kuin koiran ongelmien todellinen syy selviää. Koiran terveydentila on myös aina selvitettävä ennen kuin diagnoosi minkään käytöshäiriön suhteen voidaan lopullisesti asettaa.

Koira voi yksin ollessaan pelästyä esim. jotakin kovaa, äkillistä ääntä (kuten ukkonen, pamahdukset), mikä saattaa laukaista paniikinomaisen pelkoreaktion. Tällaisen säikähdysten jäljet muistuttavat eroahdistuskoiran tekemiä tuhoja, kun koira peloissaan pyrkii ulos asunnosta hinnalla millä hyvänsä.

Haukkuminen ja ulvominen ovat koiran normaaliin sanavarastoon kuuluvaa ääntelyä, joita se voi harjoittaa kutsuakseen kadonnutta laumaa luokseen tai varoittaakseen laumaansa. Tyypillinen eroahdistuja ulvoo ja haukahtelee viimeistään puolen tunnin kuluessa omistajan poistumisesta, ei vasta useita tunteja omistajan lähdön jälkeen.

Eroahdistus on toiseksi yleisin käyttäytymiseen liittyvä syy tarpeiden sisälle tekemiseen. Tarpeiden tekeminen sisätiloihin tapahtuu eroahdistuksesta kärsivällä koiralla säännönmukaisesti, kun sen kiintymyksen kohde on poissa. Perheen muiden jäsenten läsnäolo ei tällöin riitä koiralle. Tarpeiden tekeminen sisälle koiran ollessa yksin tai kiintymyksen kohteen poissa ollessa, voi olla ainoa eroahdistuksen oire.

Eroahdistuksen hoito perustuu koiralle ja omistajalle annettavaan käytösneuvontaan, jossa heille suunnitellaan harjoitusohjelma. Tarvittaessa käytetään myös lääkitystä.

Kyselyn mukaan banien omistajista 10 % kertoi koirien pelkäävän kovia ääniä, raketteja tai ukkosta. 8,3% koirista esiintyi arkuutta tai pelkoa. Eroahdistusta kerrottiin olevan 3,3% koirista. Vihaisuutta ihmistä tai toisia koiria kohtaan tai arvaamattomuutta ei ollut yhdelläkään kyselyyn vastanneista koirista. Sisäsiisteyden puutetta oli 6,7% koirista.

Jalostukseen tulee valita koiria, jotka ovat luonteeltaan ja käytökseltään rodunomaisia, eikä niillä ole arkielämää haittaavia sosiaalisten tilanteiden ongelmia (esim. ääniarkuutta tai arkuutta). Koirien tulee sopeutua yhteiskuntaan missä ne elävät.

Sosiaaliin tilanteisiin liittyvä arkuus on periytyvä ominaisuus (periytymisasteet suurialuekohtalaisia), joten tällaisia koiria ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Jos jalostukseen valitaan koira, jolla tällaista ongelmallista käytöstä esiintyy, tulee yhdistelmän toisena osapuolena olla koira, jolla näitä ongelmia ei esiinny.

Selvästi arkaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Ääniherkkyys on yksi arkuuden muoto ja eikä ääniarkaa koiraa saa käyttää jalostukseen, vaikka ääniherkkyys liittyisikin ukkoseen tai ilotulitukseen. Jalostukseen käytettävältä koiralta olisikin hyvä testata sen reagointi koviin ääniin.

Kasvattajien tulisi kiinnittää huomiota sisäsiisteyden puutteesseen tehdessään jalostusvalintoja. Voimakkaasta eroahdistuksesta kärsivää koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

4.3.Terveys ja lisääntyminen

4.3.1.PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Rotu ei kuulu PEVISA-ohjelmaan.

4.3.2. Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Tiedot rodussa esiintyvistä sairauksista ja vioista pohjautuvat Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmän tietoihin sekä omistajille ja kasvattajille tehtyjen kyselyiden vastauksiin.

Epilepsia

Idiopaattinen (itsesyntyinen, aito) epilepsia periytyy todennäköisesti useamman geenin säätelemänä. Epilepsiakohtaukset ilmaantuvat tyypillisesti nuorena, koiran ollessa alle 3-vuotias. Oireet ovat usein rajuja, eikä lääkitys aina tehoa.

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriaan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä.

Epilepsia diagnosoidaan sulkemalla pois muut kouristuksia aiheuttavat sairaudet veri- ja virtsakokeilla sekä neurologisilla tutkimuksilla. Jos koiran kohtauksille ei löydetä muuta syytä (esimerkiksi aineenvaihdunnan sairaus tai muu aivojen sairaus), diagnoosina on epilepsia. Epilepsiaa ei voi parantaa, mutta sitä pyritään lievittämään lääkityksellä, joka jatkuu yleensä koko koiran eliniän. Eläinlääkäri tekee päätöksen lääkityksen aloittamisesta koiran epilepsiakohtausten esiintymistiheyden ja niiden luonteen pohjalta. Osa koirista ei tarvitse lääkitystä, osalla lääkitys poistaa kohtaukset kokonaan, osa saa kohtauksia harvakseltaan ja ne ovat mahdollisesti lievempiä ja lyhempiä kuin ennen lääkitystä. Osalla rajuja kohtauksia tulee lääkityksestä huolimatta.

Epilepsia on merkittävä jalostuksessa huomioitava sairaus. Suomen Kennelliiton ohjeen mukaan epilepsiaa sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen, samaa yhdistelmää ei tule uusia eikä sellaisia riskilinjoihin tule yhdistää, joiden tiedetään tuottaneen epilepsiaan sairastuneita jälkeläisiä. Suomen Bassetkerhon jalostustoimikunta on suositellut epilepsiaan sairastuneen koiran vanhempien ja täyssisarusten poistamista jalostuskäytöstä, koska sen periytymismallia ei tunneta.

Kyselyyn saatujen vastausten perusteella 94,9% baneista ei ole todettu hermostollisia sairauksia.

Epilepsiaa oli todettu 5,1% (3 kpl) . Yksi koira oli sairastunut epilepsiaan 1-2 -vuotiaana ja kaksi koira 5-6 -vuotiaana.

Silmäsairaudet

Suomen Bassetkerhon jalostusohjeen mukaan jalostukseen käytettävät bassetit tulee olla tarkastettu perinnöllisten silmäsairauksien varalta ja terveeksi todettu vakavien perinnöllisten sairauksien osalta (GRD, TRD, HC, PRA ja glaukooma).

Kyselyyn vastanneista koirista 93,3% (56) ei ole todettu silmien tai silmäluomien sairauksia. Leikattu luomien asentovirhe ja “ cherry-eye” raportoitiin yhden koiran osalta, kuivasilmäisyydestä kärsi yksi kyselyyn osallistunut koira ja jokin muu silmäongelma oli raportoitu yhden koiran osalta.

Silmäsairauksien merkityksellisyys koiran elämänlaadun ja näkökyvyn kannalta vaihtelee vähäisestä koiran hyvinvointia merkittävästi haittaavaan ongelmaan.

Kennelliiton jalostustietojärjestelmän perusteella vuosina 2014-2023 silmätutkimus on tehty kolmelletoista koiralle (rekisteröintejä 118). Näistä kymmenen on todettu terveeksi. Yhdellä koiralla on todettu distichiasis, silmämuutoksen vakavuus lievä. Yhdellä koiralle on todettu Makroblepharon/silmäluomen ulospäin kiertyminen ja yhdellä koiralla on todettu luomien asentovirhe, vakava muutos, joka on operoitu.

Ylimääräiset ripset

Ylimääräisten ripsien , distichiasis, karvatuppi sijaitsee luomirauhasessa tai sen vieressä. Distichiasiksessa karva kasvaa ulos luomen reunasta ja oireet riippuvat karvan paksuudesta sekä kasvusuunnasta. Ohuet, ulospäin suuntautuneet karvat aiheuttavat tuskin lainkaan oireita. Paksummat ja silmän pintaan osuvat karvat voivat aiheuttaa eriasteisia ärsytysoireita, voimakkaampia kipuoireita ja jopa sarveiskalvovaurioita. Ripsiä voi irrota ja kasvaa takaisin karvan vaihtumisen yhteydessä.

Luomien virheasennot

Luomien sisään - ja uloskiertymät, liian suuret luomiraot sekä naaman ja luomien karvojen osuminen silmiin johtuu yleensä pään rakenteiden muodoista. Lyhyt kuono, matala silmäkuoppa, pitkä kapea kuono, syvä silmäkuoppa suhteessa liian suureen tai liian pieneen silmämunaan sekä naaman alueen liian runsas karvoitus tai poimuisuus altistavat silmän eriasteisille vaurioille.

Entropion eli luomen sisäänkiertymä

Entropion on tavallisesti alaluomessa esiintyvä virheasento, jolloin luomi kiertyy sisäänpäin aiheuttaen silmän pinnan ärtymistä luomen karvojen / ihon osuessa silmän pintaan.

Pahimmillaan kiertymä aiheuttaa silmän sarveiskalvon haavautumista ja voimasta kipua. Oireena on kyynelehtimistä, silmän punoitusta ja siristelyä. Lievempi entropion ei aiheuta näkyviä oireita.

Ektropion /makroblepharon

Luomien uloskiertymä (ektropion) ja liian suuri luomirako (makroblepharon) - päänsuuri koko, numeroa liian suuri iho ja siihen suhteessa liian pieni silmämuna aiheuttavat epäseuhdan, jolloin silmäluomen reunat eivät asetu sievästi silmää vasten, eivätkä siten toimi normaalisti. Pahimmillaan luomiraot ovat niin suuret, että ala- ja yläluomi ovat keskeltä uloskiertyvät ja reunoilta sisäänkiertyvät. Esiin pilkottavien luomien sisäpintojen ja silmämunan sidekalvot ovat alttiita vedolle, pölylle ja UV säteilyllä. Toistuvat sidekalvon tulehdukset ovat tyypillisiä.

Entropion, lieviä ektropion/ makroblepharon - diagnoosin saaneita koiria voi käyttää jalostukseen em. vaivan suhteen terveen yksilön kanssa. Vakavia tapauksia ei pidä käyttää jalostukseen lainkaan.

Ruoka-aineallergiat ja atopia

Erilaiset allergiasairaudet ovat yleistymässä kaikilla koiraroduilla. Allergia tai atopia voivat ilmetä esimerkiksi toistuvina korva- tai ihotulehduksina, kutinana, karvanlähtönä sekä maha-suolikanavan oireina. Diagnoosi tehdään eliminaatiodieetin ja/tai atopia-verinäytteiden perusteella. Lievissä tapauksissa hoitona on erityisruokavalio, vakavammin oireilevat koirat voivat tarvita oireita lievittävää lääkitystä tai siedätyshoitoa. Vakavammat allergiat voivat haitata merkittävästi koiran elämänlaatua.

Tehdyssä kyselyssä iho-ongelmia tai -sairauksia oli havaittu 6 basset artesien normandilla. Eniten ilmoituksia sai toistuva tai jatkuva ihon kutina, hilseily tai punoitus (3kpl) . Vastauksissa tuli esiin toistuvat ja krooniset ulkokorvan tulehdukset (1 kpl) sekä hiivatulehdus (1kpl). Vastaajat mainitsivat, että kutina liittyi ruokavalioon. Hoitokeinoina on käytetty mm. allergia- tai atopia-lääkitystä ja erityisruokavaliota.

Iho-oireet rinnastuvat useasti allergiaan ja atopiaan. Kyselyn koirilla oireet ilmenivät neljää ikävuoteen mennessä. Iho-oireet rinnastuvat kyselyn perusteella yleensä tietynlaiseen ruokavalioon ja täten myös suurinta osaa iho-oireita saaneista koirista on hoidettu erityisruokavaliolla.

Allergia-alttiuden monitekijäisestä periytyvyysmallista johtuen sen poistaminen jalostuskannasta voi olla vaikeaa. Allergia- ja atopia taipumus on voimakkaasti periytyvää, joten oireilevaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Hyperdontia, ylimääräiset pysyvät hampaat

Hyperdontia, jota kutsutaan myös polyodontiaksi – ylimääräisten hampaiden olemassaolo – esiintyy useimmiten pysyvissä hampaissa ja voi vaikuttaa etuhampaisiin, välihampaisiin ja poskihampaisiin. Koirilla hyperdontiaa esiintyy yleisimmin yläleuassa, ja sen ilmaantuvuus on 7,6 %. Oletettavasti nämä hampaat johtuvat hammaslaminan liiallisesta lisääntymisestä kehityksen aikana. Ylimääräiset hampaat voivat aiheuttaa epäpuhtauksia, mikä voi aiheuttaa hammassairauksia kuten parodontiittia. Riippuu haitta-asteesta poistetaanko ylimääräiset hampaat vaiko riittääkö säännöllinen hoito.

Ruotsissa kasvattajat ovat raportoineet ylimääräisistä etuhampaista basset arténsiella. Suomessa 57 vastaajasta (4kpl) raportoin ylimääräisestä pysyvistä hampaasta/hampaista sekä (2kpl) on joutunut poistamaan ylimääräisen pysyvän hampaan/hampaita. Vastauksista ei käy ilmi ovatko hampaat etu, väli tai poskihampaita. Basset houndilla, jolla myös esiintyy ylimääräisiä pysyviä hampaita ja jonka jalostukseen on käytetty basset arténsie rotua, ylimääräiset hampaat ovat alhaalla tai ylhäällä esiintyviä etuhampaita, jotka harvoin joudutaan poistamaan tai aiheuttavat muuta vaivaa.

4.3.3. Yleisimmät kuolinsyyt

Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä on yhteensä kuolleeksi ilmoitettuja 16 kappaletta. Rodun kuolinsyytä on kirjattu niin vähän jalostustietojärjestelmään (taulukko 7.), ettei niiden pohjalta voi tehdä yleistyksiä koko rotua koskien. Kuolleeksi ilmoitetuista kahden osalta kuolinsyytä ei ole ilmoitettu. Keskimääräinen elinikä on ollut 8v 8kk kaikkien kuolinsyyden osalta. Keskimääräistä elinikää laskee nuorena kadonnut koira sekä suhteellisen nuorena hermostolliseen sairauteen kuolleet koirat. Näiden vaikutus on merkittävä, koska kuolinsyytä on ilmoitettu niin vähän. Jalostustietojärjestelmän mukaan yleisin kuolinsyy on ollut kasvainsairaudet (4kpl), hermostolliset sairaudet (2 kpl), vanhuus (2kpl) tai kuolinsyytä ei ole ilmoitettu (2kpl).

*Taulukko 7. Kuolinsyytilasto Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä.
Kuolinvuosi 2014-2023 (2.2.2025)*

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hermostollinen sairaus	5 vuotta 3 kuukautta	2
Kadonnut	1 vuotta 7 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 7 kuukautta	4
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	10 vuotta 4 kuukautta	1
Luusto- ja nivelsairaus	6 vuotta 11 kuukautta	1
Sydänsairaus	7 vuotta 7 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	1 vuotta 9 kuukautta	1
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	11 vuotta 9 kuukautta	2
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	10 vuotta 6 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	12 vuotta 0 kuukautta	2
Kaikki yhteensä	8 vuotta 8 kuukautta	16

Tehdyn kyselyn mukaan kasvainsairaudet, syöpä on tavallisin kuolinsyy (27,3%) ja koirien keskimääräinen elinikä oli 12 vuotta. Tehdyn kyselyn mukaan toiseksi yleisin kuolinsyy on hermostolliset sairaudet (18,2%) kuten jalostustietojärjestelmänkin mukaan.

4.3.4 Lisääntyminen

Vuosina 2014–2023 on rekisteröity 16 basset artesien normand pentuetta. Keskimääräinen pentuekoko on vaihdellut vuosittain 4,3 ja 12 pennun välillä kymmenen vuoden keskiarvon ollessa 6,9 pentua pentuetta kohden. Kaaviossa 1. on vuosittaiset pentuerekisteröinnit.

Kaavio 1. 2014- 2023 rekisteröidyt Basset artesien normand pennut

Kasvattajilta saatujen vastausten mukaan astutukset sujuvat hyvin, nartut synnyttävät ongelmitta ja hoitavat sekä imettävät pentuja hyvin. Jalostukseen oli käytetty 19 koiraa kyselyyn vastanneista.

Vastauksissa kävi ilmi, 2 narttua ei ole tullut kantavaksi useasta eri uroksella tehdystä astutuksesta huolimatta. Keisarileikkaukseen oli turvauduttu 2 kertaa.

Kuolleita pentuja raportoitii kolmen koiran kohdalla. Pentujen kuolinsyiksi mainittiin: 1 kpl kuihtuva 'fading puppy' -syndrooma ja 2 kpl syntyi kuolleena.

4.3.5 Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Basset artesien normand kuuluu kondrodystrofisiin rotuihin, mistä johtuen eturaajoissa esiintyy käyryyttä. Rotumääritelmän mukaan eturaajojen tulee olla puolikäyrät tai hieman vähemmän kuin puolikäyrät, käyryyden tulee kuitenkin olla riittävän näkyvää. Eturaajojen kiertyminen ja käyryys rasittaa niveliä ja voi aiheuttaa nivelrikkoa.

Koiran kyynärvarsi koostuu kyynär- ja varttinäluusta, jotka yhdessä olkaluun kanssa muodostavat kyynärnivelen. Varttinä- ja kyynärluu niveltyvät ranteen pikkuluiden kanssa. Kondrodystrofisilla koiraroduilla on perinnöllinen luiden kasvuhäiriö, joka aiheuttaa jalkojen luiden pituuskasvun häiriintymisen jo sikiöaikana, ja näillä roduilla on tyypillisesti lyhyet raajat ja pitkäkö matala runko.

Tyyppirotu on mäyräkoira, ja muita tähän ryhmään kuuluvia rotuja ovat mm. kiinanpalatsikoira, corgit, länsigöötanmaan pystykorva, skyenterrieri ja havannankoira. Varsin erilaisia rotuja, mutta kaikkia yhdistää sama lyhytjalkaisuuden aiheuttava mutaatio. Luiden pituuskasvu tapahtuu rustoisten kasvulevyjen kohdalla. Pituuskasvu loppuu, kun kasvulevyt ovat luutuneet kiinni. Kaikilla kondrodystrofisten rotujen koirilla raajojen luut ovat lyhyemmät ja paksummat ja myös normaalia käyremmät, mutta toisinaan kyynärluun kasvulinja sulkeutuu liian aikaisin ja varttinäluun 29 jatkaessa kasvuaan luiden mittasuhteet muuttuvat epänormaaleiksi. Seurauksena voi olla kyynärluun epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi), kun ”liian pitkä” varttinäluu muodostaa portaan nivelpintaan tai varttinäluusta tulee liioitellun käyrä. Joskus varttinäluun yläpää menee osittain sijoiltaan. Joillain koirilla häiriö näkyy tassujen kiertymisenä ulospäin ja ranteiden taipumisena sisäänpäin. Kondrodystrofisilla roduilla taipumus kasvulinjan liian aikaiseen sulkeutumiseen on perinnöllinen ja siksi sitä voidaan vastustaa jalostusvalinnoilla.

Kyynärnivelen epäyhdenmukaisuus näkyy parhaiten röntgenkuvassa, jossa niveltä ei ole taivutettu (avautumiskulma 90 astetta tai enemmän). Röntgenkuvassa täytyy näkyä kyynärnivelen lisäksi koko kyynärvarsi. Epäyhdenmukaisuus (inkongruenssi) arvioidaan asteikolla INCO – INC3, jossa INC 0 on yhdenmukainen ja INC3 on voimakkaasti epäyhdenmukainen nivel. Kondrodystrofisilla roduilla INC1 on vielä ”normaali”, mutta INC2- ja INC3-kyynärnivelet ovat selvästi epänormaaleja. Jalostuskoirien valinnassa olisi hyvä suosia INCO- ja INC1-nivelisiä koiria. INC2- tai INC3-nivelisiä koiria käytettäessä ne pitäisi yhdistää INCO:n kanssa (tai INC1:n, jos rodussa ei ole riittävästi INCO-nivelisiä koiria). Eri rotujen tilanne saadaan selville ainoastaan kuvaamalla riittävä määrä koiria, minkä jälkeen voidaan tehdä tarkempia rotukohtaisia jalostussuosituksia. (Lähde: SKL)

Terveyskyselyyn vastanneista 16,7 % (10 koiraa) on ollut ontumajaksoja kasvuaikana tai ontumajaksoja tai liikuntavaikeuksia myöhemmin, joiden takia on hakeuduttu eläinlääkärin hoitoon. Kyynärnivelen kasvuhäiriöitä ei ole kuitenkaan diagnosoitu terveystarkastukseen vastanneista koirista. Nivelrikkoa on todettu kahdella koiralla.

Jalostustietokantaan ei ole vuoden 2023 loppuun mennessä kirjattu yhtään INC -kuvattua Basset artesien normandia.

4.3.6 Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Basset artesien normand on suhteellisen terve rotu, eikä kuulu Suomen Kennelliiton PEVISA-ohjelmaan.

Rodun vakavin terveysongelma on epilepsia, jota omistajille tehdyn kyselyn ja jalostustoimikunnalle annettujen tietojen mukaan esiintyy Suomessa vähän. Kyselyn tietojen mukaan suomalaisissa baneissa tiedetään olleen 3 epileptikkaa.

Erilaisia iho- ongelmia tai -sairauksia oli todettu 6 basset artesien normandilla, joka on 10 % vastanneista koirista. Vastaajista suurin osa mainitsi, että ihon kutina liittyi ruokavalioon.

Basset artesien normand kuuluu kondrodystrofiin rotuihin, mistä johtuen eturaajoissa esiintyy käyryyttä. Yksittäisillä koirilla on raportoitu ontumajaksoja erityisesti kasvuaikana. INC - kuvantamista tehdään edelleen vähän ja kyselyyn vastanneiden vähäisestä määrästä johtuen kattavia johtopäätöksiä etuosien terveydestä on mahdoton tehdä.

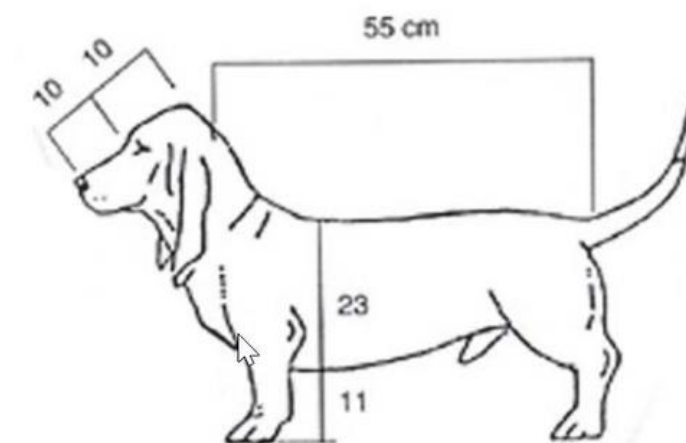
Lisääntymisongelmille altistavia anatomisia piirteitä tai luonnollista lisääntymistä vaikeuttavia ongelmakohtia rodussa ei ole.

4.4 Ulkomuoto

Basset artesien normand on pieni ajokoiri, joka kokonsa puolesta on mahtunut tunkeutumaan tiheään kasvuston alle ja ajamaan liikkeelle siellä piileksivän riistan. Rodun tulee olla korkeuteensa nähden pitkä, tasapainoinen ja tiivisrakenteinen; pää ilmentää suuren normandialaisen koiran jaloutta.

Säkäkorkeuden tulee olla 30-36 cm, erinomaisilla yksilöillä sallitaan ± 1 cm:n poikkeama suositelluista rajoista. Jotta BANn hidas ajonopeus säilytetään on erittäin tärkeää, että BAN:ien koko pysyy rotumääritelmän rajoissa.

Säkäkorkeuden suhde rungon pituuteen on noin 5: 8; rinnan syvyyden suhde säkäkorkeuteen noin 2: 3; kallon leveyden suhde pään koko pituuteen noin 1: 2; kuonon pituuden suhde kallon pituuteen noin 1 : 1. (Kuva 2.)

Kuva 3. Basset artesien normand mittasuhteista

Liikkeiden tulee olla tasapainoiset, melko vaivattomat ja rauhalliset.

Rotumääritelmän mukaan eturaajat ovat lyhyet ja vankat, puolikäyrät tai hieman vähemmän kuin puolikäyrät, käyryden tulee kuitenkin olla riittävän näkyvää. Kämpälien tulisi olla tiiviit. Löysät, litteät, hajavarpaiset ja heikot kämpälät eivät ole kestävä metsästyskoiralle, eivätkä epäsymmetriset tai liian suorat eturaajat.

Rintakehän muoto, syvyys ja pituus ovat erittäin tärkeitä ominaisuuksia; BAN:in kylkikaarien tulee olla hyvin kaareutuneet ja symmetriset.

Näyttelykäyntien 2014-2023 perusteella koirat ovat hyvätasoisia ja vastaavat rotumääritelmää. Jalostuksessa ei ole ajauduttu ylilyönteihin.

Basset artesien normand rodun näyttelykäynnit

Taulukossa 8. on yhteenveto basset artesien normand rodun näyttelykäynneistä vuosilta 2014 – 2023. Tämän mukaan 96,9% baneista on ulkomuodoltaan erinomaisia (ERI) tai erittäin hyviä (EH). Tarkastelujaksolla yksi koira on saanut käyttäytymisestä EVA:n. Koira ei antanut tutkia hampaita. HYL on annettu epäsymmetrisestä etuosan rakenteesta.

Taulukko 8. Näyttelykäynnit vuosina 2014 – 2023.

Lähde: Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmä.

	ERI	EH	H	T	EVA	HYL	Yhteensä
Pentuluokka 7-9 kk	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta
Junioriluokka	179 tulosta	50 tulosta	13 tulosta	2 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	244 tulosta
Nuorten luokka	85 tulosta	17 tulosta	6 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	108 tulosta
Avoin luokka	69 tulosta	22 tulosta	4 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	96 tulosta
Käyttöluokka	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta
Valioluokka	355 tulosta	11 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	367 tulosta
Veteraaniluokka	44 tulosta	1 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	0 tulosta	45 tulosta
Yhteensä	733 tulosta	101 tulosta	23 tulosta	2 tulosta	1 tulosta	1 tulosta	861 tulosta

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Basset artesien normandilla ei ole aiempaa jalostustavoiteohjelmaa.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

6.1 Jalostuksen tavoitteet

Jalostuspohja

Pienen populaatiokoon vuoksi basset artesien normandien jalostuksen tärkein tavoite on rodun perinnöllisen monimuotoisuuden turvaaminen. Tavoitteena on pitää yksittäisten koirien jälkeläismäärät maltillisina ja käyttää jalostukseen mahdollisimman monia eri sukuisia koiria, huomioiden kansainvälisen yhteistyön merkitys.

Käyttäytyminen ja luonne

Jalostusvalinnoilla pyritään ylläpitämään rodunomaista iloista luonnetta ja ystävällistä käyttäytymistä. Kasvattajien toivotaan kiinnittävän jalostuskoirien valinnassa huomiota avoimeen ja sosiaaliseen luonteeseen sekä valitsemaan jalostukseen luonteeltaan ja käytökseltään rohkeita yhteiskuntaan sopeutuvia ja käsiteltävissä olevia koiria.

Käyttöominaisuudet

Rotujärjestö toivoo, että rodun profiilia ajavana ja jäljestävänä koirana pystytään vahvistamaan. Nykypäivän sekä tulevaisuuden jalostajien tavoitteena tulee olla rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen säilyttäminen ajavana metsästyskoirana, jolla on ”siviilityö” ihmisen seuralaisena. Tätä pyritään ylläpitämään ja lisäämään rodun esiintymistä käyttökokeissa. Jalostuskoiria valitessa ja pentuetta suunniteltaessa olisi huomioitava, että vähintään toisella vanhemmista olisi tulos ajo- tai mejä- kokeesta.

Terveys ja lisääntyminen

Rodun terveystilannetta tulee seurata jatkuvasti, jotta tällä hetkellä rodussa jo olevat tai vielä tuntemattomat perinnölliset sairaudet eivät pääse leviämään populaatiossa. Kannustetaan kasvattajia ja omistajia käyttämään koiria polvitarkastuksissa, luustokuvauksissa (rodulla esiintyvistä kiertyvistä eturaajoista johtuen etenkin kykyynärät) ja silmätarkastuksissa.

Ulkomuoto

Basset artesien normandin ulkonäkö pyritään säilyttämään mahdollisimman tarkoin rotumääritelmää vastaavana.

6.2 Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Jalostukseen soveltuvat koirat ovat rodunomaisia sekä ulkomuodoltaan että käyttäytymiseltään, eikä niillä ole arkipäivää haittaavia vikoja tai ominaisuuksia. Jalostuskoirilla ei saa olla niiden elämänlaatua heikentäviä sairauksia, eikä jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta tai aggressiivisuutta.

Jalostukseen käytettävän koiran suositellaan olevan iältään vähintään 2-vuotias, mielellään tätä vanhempi, jotta sen ja sen sukulaisten ominaisuuksista saadaan mahdollisimman varmaa tietoa jalostusta varten.

Yksittäisten koirien jälkeläismääriä seurataan, ne eivät saa kasvaa liian suuriksi eli eivät saa ylittää 5 prosenttia 4 vuoden rekisteröintimääristä. Koska viiden prosentin kiintiö rekisteröinneistä ylittyy helposti nykyisen kokoisessa populaatiossa, tulee myös narttujen käyttöä seurata. Tämänhetkisten rekisteröintien perusteella raja olisi 3 pentua. Tärkeää olisi myös saada lisää eri sukuisia jalostuskoiria kantaan esimerkiksi tuontien sekä keinosiemennyksen avulla.

Jalostustavoitteiden toteutumisen tukemiseksi suositellaan jalostuskoirille vähintään kahta näyttelyikäntä yli 12 kk iässä ja koira tulisi olla palkittu palkinnolla ”erittäin hyvä” kahden eri ulkomuototuomarin toimesta. Vähintään toisen yhdistelmässä käytetyistä koirista tulee olla testattu rodunomaisissa kokeissa ja sillä tulee olla hyväksytty tulos ajo- tai mejä-kokeesta. Koetulosta suositellaan molemmille vanhemmille.

Jalostukseen käytettävät koirat tulee tarkastaa perinnöllisten silmäsairauksien varalta (silmäpeilaus ja gonioskopia) ja niiden tulee olla terveeksi todettuja vakavien silmäsairauksien osalta (GRD, TRD, HC, PRA ja glaukooma). Jalostukseen käytettävällä koiralla tulee olla voimassa oleva silmäpeilaus- sekä gonioskopiatodistus astutushetkellä. Silmäpeilaustodistus on voimassa 24 kuukautta ja gonioskopia 6 vuoden ikään asti, kun tutkimus on tehty yli vuoden ikäisenä. Epilepsia on merkittävä jalostuksessa huomioitava sairaus. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen, eikä epilepsiaa tuottanutta yhdistelmää uusita. Sairaana koiran sisaruksien jalostuskäyttöä kannattaa harkita huolella, ja yhdistelmän toisen osapuolen lähisuvussa ei saa olla epilepsiaa.

Rotu kuuluu ns. kondrodystrofisiin rotuihin, joiden perinnöllisenä ominaisuutena on raajojen pitkien luiden pituuskasvun kasvuhäiriöt. Suositellaan bassetroduilla INC kuvantamista. Leikkaushoitoa vaatineet yksilöt tulee jättää pois jalostuksesta.

6.3 Rotujärjestön toimenpiteet

Julkaistaan Basset artesien normandien JTO Suomen Bassetkerhon kotisivuilla ja tiedotetaan siitä myös Basset Bulletin jäsenlehdessä, yhdistyksen facebook-sivuilla sekä yhdistyksen kasvattajalistalle ilmoittautuneille kasvattajille sähköpostitse. Tätä kautta saadaan välitettyä tietoa jalostuksen tavoitteista laajalti.

Jalostustoimikunta tiedottaa jalostusasioista muun muassa kirjoittamalla artikkeleita yhdistyksen lehteen ja kotisivuille sekä pitämällä henkilökohtaisesti yhteyttä kasvattajiin näiden osoittaessa kiinnostusta siihen.

Koirien omistajia kannustetaan käyttämään koiria virallisissa terveystarkastuksissa.

Koirien omistajia kannustetaan ilmoittamaan koirien terveydellisistä ongelmista. Sairauksista, niiden syistä, hoidosta ja ehkäisemisestä käydään avointa keskustelua. Terveysongelmien lisäksi avoimuus ja kasvattajien välinen yhteistyö ovat avaintekijöitä vaalittaessa hyvää luonnetta ja käyttööminäisyyksiä.

Bassetkerho ohjaa koirien omistajia harrastamaan koiriensa kanssa rodunomaisia lajeja, jotta rodunomaisten kokeiden harrastamisen aktiivisuus saataisiin nousemaan. Yhdistys järjestää vuosittain vähintään yhden meijä- kokeen sekä yhden DRAJ-kokeen. Vuosittain pidettävään erikoisnäyttelyyn arvostelemaan pyritään kutsumaan erikoistuomari.

Rotujärjestö on mukana ulkomuototuomareiden koulutuksessa.

Ennen JTO:n päivittämistä uusitaan baniin kasvattajille ja omistajille suunnattu kysely ja verrataan niistä saatuja tietoja tämänhetkisiin terveyden, luonteen ja lisääntymisen suhteen.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Basset artesian normandeilla on sekä lukumääräisesti että geneettisesti erittäin pieni populaatio, mikä aiheuttaa riskin jalostuspohjan kaventumiselle. Tämän uhan välttämiseksi on tärkeää säilyttää useita eri sukuja ja käyttää koiria monipuolisesti jalostukseen. Lisäksi olisi suositeltavaa tuoda mahdollisuuksien mukaan eri sukuisia koiria ulkomailta. Pienestä jalostuspohjasta seuraa geneettisen vaihtelun kaventumista ja sitä kautta mahdollisesti elinvoiman laskua ja perinnöllisiä sairauksia.

Rodunomaisista kokeista saatava informaatio koirien luonne- ja käyttööminäisyyksistä on lähes olematonta. Metsästysasetuksen muutos ja sitä kautta mahdollisuus käyttää bania hirvieläinten metsästykseen, mahdollistaa metsästäjien kiinnostuksen rodun alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Rotujärjestö kannustaa metsästykseen ja jäljestykseen käytettäviä koiria käytettävän myös kokeissa, jotta niiden ominaisuuksista saataisiin konkreettista tietoa.

Erilaisten sairauksien lisääntyminen on myös uhka rodulle. Tähän pyritään varautumaan seuraamalla tilannetta jatkuvasti.

6.5 Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

<i>Vuosi</i>	<i>Tehtävä tai projekti</i>
2025	<i>JTO:n julkaiseminen jäsenistölle</i>
2025-2029	<i>Tiedotetaan jäsenistöä Suomen Bassetkerhon järjestämistä kokeista</i>

2025-2029	<i>Tiedotetaan jäsenistöä mahdollisuuksien mukaan joukkotarkastuksista (silma- ja luustokuvaukset)</i>
2025-2029	<i>Pyritään viestinnän keinoin innostamaan omistajia viemään basset artesien normandejaan terveystarkastuksiin</i>
2028	<i>Uusi terveystarkastus</i>
2029	<i>JTO:n päivittäminen</i>

7. LÄHTEET

- Jacques du Fouilloux (1562). Traité de la Venerie. Edition Émile Nourry, Paris.
- Maurice Leblanc (1982). Le basset artésien normand. Edition De Vecchi S.A., Paris.
- Suomen Bassetkerho ry:n jäsenjulkaisu Basset Bulletin No. 6-1975
- Suomen Bassetkerho ry:n jäsenjulkaisu Basset Bulletin No. 8-1976
- Suomen Bassetkerho ry:n jäsenjulkaisu Basset Bulletin No. 12-1978
- Suomen Bassetkerho ry:n jäsenjulkaisu Basset Bulletin No.13-1979
- Suomen Bassetkerho ry:n jäsenjulkaisu Basset Bulletin No.15-1981
- Kennelliiton jalostusstrategia. Suomen kennelliitto. (Viitattu 23.2.2025).
<https://www.kennelliitto.fi/lomakkeet/kennelliiton-yleinen-jalostusstrategia-2018-2023>
- SKL jalostustietokanta. Suomen kennelliitto. (Viitattu 23.2.2025).
<https://jalostus.kennelliitto.fi/frmEtusivu.aspx?Lang=fi&R=34>
- Hunddata jalostustietokanta. Ruotsin kennelliitto. (Viitattu 23.2.2025).
<https://hundar.skk.se/hunddata/>
- Hundeweb jalostustietokanta. Tanskan kennelliitto. (Viitattu 23.2.2025).
<https://www.hundeweb.dk/>
- Basset Artésien norman jalostustietokanta. Norjan kennelliitto. (Viitattu 23.2.2025).
<https://www.dogweb.no/dogweb/dw/openPage/oppdateringer.html>
- Ruotsin Basset Artesien Yhdistys. Rotustrategia.2016. (Viitattu 23.2.2025)
<https://www.bassetartisienklubben.se/onewebmedia/RAS%20BAN1.pdf>
- MSD Veterinary Manual. Merck & Co., Inc., Rahway, NJ, USA. 2025. (Viitattu 23.2.2025)
<https://www.msdrveterinarian.com/digestive-system/congenital-and-inherited-anomalies-involving-the-digestive-system/congenital-and-inherited-anomalies-of-the-teeth-in-animals>
- Koiran terveyteen liittyvät artikkelit. Suomen kennelliitto. (Viitattu 11.5.2023)
<https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys>
- Koiran käyttäytyminen. Suomen kennelliitto. (Viitattu 30.8.2023) <https://www.hankikoira.fi/koiratietoa/koiran-kayttaytyminen>
- Mäki, Katariina / Suomen Kennelliitto. Viitattu kohdassa 4.1.
<http://www.kennelliitto.fi/perinnollinenmonimuotoisuus-ja-jalostuspohja>

18. [Mäki, Katariina / Suomen Kennelliitto. Viitattu kohdassa 4.1.](#)
<http://www.kennelliitto.fi/sukusiitos>
19. [SKL. Hankikoira.fi. Viitattu kohdassa 4.2.5.](#)
20. [Suomen Kennelliitto. Viitattu kohdassa 4.3.2. https://www.kennelliitto.fi/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/yleisimmat-silmasairaudet](#)
21. [Suomen Kennelliitto. Viitattu kohdassa 4.3.2. https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-terveys/perinnolliset-sairaudet-ja-koiran-hyvinvointi/koiran-epilepsia](#)
22. <https://www.nkk.no/>
23. <https://www.dkk.dk/om-dkk/love-instrukser-og-blanketter/%C3%A5rlige-registreringstal>
24. <https://www.dutchdogdata.nl/>
25. <https://www.centrale-canine.fr/>
26. <https://hundar.skk.se/>

8. LIITTEET

1. Yhteenveto terveys- ja luonnekyselyn tuloksista.